

Aanvraag voor de uitvoering van maatregelen voor de hervernatting van het Hündfelder Moor in Ahaus en Gronau

Herinrichting van watersysteemen wegen volgens §§ 67, lid 2 en 68 lid 1 van de Waterhuishoudingswet (WHG)

Aanvrager van het project: Biologische Station Zwillbrock e.V.

Uittreksels uit de aanvraagdocumenten in het Nederlands

7.2 Samenvatting

In het kader van de Duitse vergunningsprocedure moet het LIFE-project CrossBorderBog worden beoordeeld op mogelijke negatieve milieueffecten. De vergunningsaanvraag heeft uitsluitend betrekking op de geplande maatregelen aan Duitse zijde van het grensoverschrijdende Nederlands-Duitse hoogveenherstelproject, die in hoofdstuk 5 van het rapport gedetailleerd staan beschreven.

In deze Nederlandse samenvatting van het milieueffectrapport wordt gerefereerd aan gedetailleerde beschrijvingen van het gebied, project, effecten en gevolgen in het originele document. De inhoud van deze hoofdstukken is hier niet opnieuw opgenomen, maar - daar waar als relevant beoordeeld in het licht van mogelijke grensoverschrijdende nadelige effecten op m.e.r.-thema's - verkort weergegeven.

Het project zelf en zijn doelstellingen zijn gedetailleerd beschreven in de hoofdstukken 1.2 en 4. Het door de EU gefinancierde project is in de eerste plaats gericht op het behoud van de biodiversiteit, en in het bijzonder op het herstel van een gunstige staat van instandhouding van Europese habitattypen en hoogveensoorten die in de hele EU behouden moeten blijven in grensoverschrijdende Natura 2000-gebieden. Hoofddoel is de waterhuishouding van het gehele (grensoverschrijdende) hoogveensysteem (inclusief de in het Nederlandse Aamsveen gelegen lagzone) volledig te herstellen en daarmee de voorwaarden te scheppen voor herstel van veengroei. Het projectgebied is grensoverschrijdend en bestaat uit het deelgebied Aamsveen aan Nederlandse zijde en het deelgebied Hündfelder Moor aan Duitse zijde (kaart 2). Het is omgeven door een bufferstrook (onderzoeksgebied) van 500 meter. De provincie Overijssel coördineert het LIFE-project.

De uitvoering aan Duitse zijde is in handen van het Biologische Station Zwillbrock e.V. en is het onderwerp van de vergunningsaanvraag.

De doelstellingen en maatregelen van de Duitse en Nederlandse deelprojecten zijn grotendeels hetzelfde. Zo zullen er door de aan te leggen veendammen gelijksoortige hoogveengebieden ontstaan, met een gelijk waterpeil aan beide zijden van de grens. De grensoverschrijdende effecten die optreden, worden als het ware 'verhuld' doordat de maatregelen in beide deelgebieden dezelfde effecten veroorzaken, met dien verstande dat de timing, duur en intensiteit van de werkzaamheden verschillen. In overleg met de betrokken Nederlandse autoriteiten is besloten de status quo in het Nederlandse deel van het onderzoeksgebied niet volledig te presenteren.

Het doel van de projectmaatregelen is om op de lange termijn een significante verbetering te realiseren voor de typische hoogveensoorten en -levensgemeenschappen in het projectgebied. Daarvoor moet in een zo groot mogelijk gebied de hoogveenwaterhuishouding worden hersteld. Hierdoor zullen na verloop van tijd de habitatgebieden en de habitatkwaliteit toenemen, en uiteindelijk ook het aantal soorten en individuen die typisch zijn voor hoogveen. Met als achterliggend doel: een uitbreiding van de habitattypen 'herstellend hoogveen' en 'actief hoogveen'.

Tegelijkertijd schept de vernatting ook de voorwaarden om de veengronden te kunnen behouden en, op de lange termijn, voor nieuw veen om te kunnen groeien. De bodem zal dus aanzienlijk verbeteren, echter wel 'ten koste' van de inmiddels ontstane bodem.

Ook op het vlak van water en klimaat zijn er synergievoordelen. Respectievelijk door afvoeromstandigheden te creëren die typisch zijn voor hoogveen, zware neerslag te bufferen en zo overstromingen beter te voorkomen. En door de uitstoot van broeikasgassen (uit het gedegenereerde hoogveen) te verminderen en, op de lange termijn, weer CO₂ op te slaan in het actief hoogveen.

Daarnaast zullen de dieren, planten en de biodiversiteit in het projectgebied aanzienlijk veranderen. Delen met bos en grasland zullen, samen met hun karakteristieke soorten en levensgemeenschappen, verloren gaan - ten gunste van hoogveen en stilstaande wateren. De soorten en levensgemeenschappen die profiteren van deze verandering zijn echter veel belangrijker voor het behoud van de biodiversiteit dan de soorten die verdwijnen. Op de middellange tot lange termijn - doorgaans duurt de herontwikkeling van biotische hoogveengemeenschappen enkele tientallen jaren! - is er daardoor sprake van een aanzienlijke verbetering. Er treden geen conflicten op in het kader van de soortenbeschermingswetgeving.

Ook het landschap zal gevolgen ondervinden van de vernatting. Het wordt aangetast tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en oogt daarna navenant. Deze periode is echter slechts van korte duur. Na verloop van tijd zal zich een grotendeels natuurlijk landschap ontwikkelen, zoals typisch is voor de veenlandschappen in onze regio. De stille wateren die ontstaan, vormen een typisch element in de natuurlijke overgang van hoogveen naar het aangrenzende cultuurlandschap. In de toekomst zullen ze het opkomende hoogveenlandschap daarom veel beter dan nu inbedden in de omgeving.

Het projectgebied zal tijdens de werkzaamheden, die enkele jaren duren, niet of verminderd toegankelijk zijn voor bezoekers. Nadat de maatregelen zijn uitgevoerd, wordt het weer opengesteld voor lokale recreatie. Lawaai en uitlaatgassen van bouwmachines en -verkeer zullen tijdens het werk een tijdelijk en klein effect hebben op de menselijke gezondheid. Werkzaamheden en bouwverkeer in het Hündfelder Moor vinden voornamelijk plaats op enkele honderden meters afstand van huizen van bewoners.

7.8 Grensoverschrijdende effecten

LIFE CrossBorderBog omvat een groot aantal maatregelen die aan Duitse en Nederlandse zijde vergelijkbaar zijn en die in nauwe afstemming worden uitgevoerd. Samen zullen ze vooral leiden tot de expliciet beoogde effecten op de waterhuishouding van het grensoverschrijdende hoogveensysteem, te weten:

1. stijging van het hoogveenwaterpeil;
2. stijging van de grondwaterstand onder het hoogveen;
3. langduriger vasthouden van regenwater in het hoogveensysteem.

Als gevolg hiervan zullen de vegetaties en levensgemeenschappen aan beide zijden van de grens op korte termijn ingrijpend veranderen, als eerste stap op weg naar een systeem van levend hoogveen. De herstelde waterhuishouding zal leiden tot een vermindering van de veenmineralisatie en dus ook tot een vermindering van de CO₂-uitstoot.

De beoogde effecten zijn grotendeels het resultaat van de gelijke maatregelen die Nederland én Duitsland, beiden op hun eigen grondgebied, uitvoeren. Tegen deze achtergrond zijn eventuele negatieve grensoverschrijdende effecten van de maatregelen vrijwel verwaarloosbaar.

Verder zullen er als gevolg van de uitvoering van maatregelen aan Duitse zijde beperkte emissies van licht, geluid en uitlaatgassen zijn. Deze hebben een (zeer) gering grensoverschrijdend effect. Ze doen zich uitsluitend voor in het projectgebied (ruimte) en alleen tussen augustus/september en februari, oftewel buiten het vogelbroedseizoen (tijd). Het effectbereik is dus begrensd en er zijn tijdens de uitvoering geen mensen aanwezig in het effectgebied. Bovendien zullen grensoverschrijdende effecten alleen optreden in de eerste uitvoeringsfase en dicht bij de grens. Alle andere maatregelen vinden zo ver van de grens plaats, dat grensoverschrijdende effecten kunnen worden uitgesloten.

De grootschalige landschappelijke veranderingen die aan beide zijden van de grens zullen optreden, zijn over het algemeen ook een direct gevolg van 'nationale' maatregelen. Aan Duitse zijde worden geen grote oppervlakten boom- en struikvrij gemaakt. Er wordt ervoor gekozen om deze via een natuurlijk verloop te laten afsterven als het waterpeil stijgt. Dit effect zal gedurende enkele jaren gedeeltelijk zichtbaar zijn vanuit het Aamsveen op paden nabij de grens.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de grensoverschrijdende effecten die voortvloeien uit de uitvoering van de maatregelen aan Duitse zijde.

Het is duidelijk dat de m.e.r.-thema's bodem, water en klimaat grensoverschrijdend blijvend worden beïnvloed door de maatregelen aan Duitse zijde. De mate waarin is echter niet vast te stellen omdat aan Nederlandse zijde overeenkomstige maatregelen worden uitgevoerd. Daarenboven worden alle veranderingen meer dan gecompenseerd door de verbeteringen die de maatregelen tegelijkertijd realiseren.

Effect	Richting en omvang
Menselijke gezondheid	
Tijdelijke hinder tijdens de werkzaamheden door lawaai, stof, uitlaatgassen in uitvoeringsperioden (september – februari) gedurende naar verwachting 3 tot maximaal 5 jaar. Geringe impact omdat er tijdens de werkzaamheden geen mensen in het effectgebied zijn	Lichte onvermijdelijke hinder
Gebruik	
Geen grensoverschrijdend effect te voorspellen	
Recreatie	
Tijdelijke hinder tijdens de werkzaamheden door lawaai, stof, uitlaatgassen in uitvoeringsperioden (september – februari) gedurende naar verwachting 3 tot maximaal 5 jaar. Geringe impact omdat er tijdens de werkzaamheden geen mensen in het effectgebied zijn	Lichte onvermijdelijke hinder
Dieren en planten	
Tijdelijke hinder tijdens de werkzaamheden door lawaai, stof, uitlaatgassen in uitvoeringsperioden (september – februari) gedurende naar verwachting 3 tot maximaal 5 jaar. Geringe impact omdat de werkzaamheden slechts op een paar plekken en grotendeels buiten het vogelbroedseizoen plaatsvinden	Lichte onvermijdelijke hinder
Tijdelijk grootschalig afsterven van vegetatie op plekken waar vernatting optreedt	Op de middellange termijn aanzienlijke onvermijdelijke impact, hoofdzakelijk als gevolg van 'nationale' maatregelen

Na herstel van de waterhuishouding, dus op de middellange tot lange termijn, vestiging van kenmerkende levensgemeenschappen voor hoogveen	Gerichte en aanzienlijke verbetering, hoofdzakelijk als gevolg van 'nationale' maatregelen
Op de lange termijn vestiging van levensgemeenschappen op de veendammen	Geen significante verandering ten opzichte van de status quo, geen grensoverschrijdend effect
Bodem	
Blijvende vernietiging van de ontstane bodem op plekken waar veen wordt afgegraven, opgevuld en/of over de grens wordt vervoerd	Lichte onvermijdelijke impact, die duidelijk wordt gecompenseerd door de verbeteringen die erna ontstaan
Blijvend minder verdroging van het hoogveen en dus verminderde veenafbraak en -mineralisatie	Gerichte en aanzienlijke verbetering, hoofdzakelijk als gevolg van 'nationale' maatregelen
Water	
Blijvende stijging van het veenwaterpeil en de grondwaterstand onder het veen	Gerichte en aanzienlijke verbetering, hoofdzakelijk als gevolg van 'nationale' maatregelen
Blijvende vertraging en stabilisatie van regenwaterafvoer uit het veen	Gericht en aanzienlijke verbetering, hoofdzakelijk als gevolg van 'nationale' maatregelen
Klimaat	
Tijdelijke toename van CO ₂ -uitstoot door veenverplaatsing tijdens de werkzaamheden	Aanzienlijk onvermijdelijke impact, die wordt gecompenseerd door de hieronder genoemde verbeteringen
Op de middellange termijn minder CO ₂ -uitstoot als gevolg van veenmineralisatie	Gerichte en aanzienlijke verbetering
Op de lange termijn herstel van de functie van het hoogveensysteem als CO ₂ -opslag	Gerichte en aanzienlijke verbetering
Landschap	
Aan Duitse zijde blijven op sommige plekken dode bomen staan	Geen duidelijke verslechtering, de zichtbaarheid is gering (enkel vanaf sommige delen van de paden in het Aamsveen)

Voor de m.e.r.-thema's menselijke gezondheid, recreatie en dieren en planten treden er tijdelijk beperkte grensoverschrijdende effecten op, gerelateerd aan de uitvoering. Voor dieren en planten ontstaat er op de middellange termijn een verlies aan vegetatie, maar dit zal op de lange termijn meer dan gecompenseerd worden door de omschakeling naar typische hoogveengemeenschappen.

Dit effect wordt overigens, net als de vestiging van levensgemeenschappen op de dammen, bijna uitsluitend veroorzaakt door 'nationale' maatregelen en is slechts in zeer geringe mate grensoverschrijdend.

Eindconclusie

In het algemeen zijn er geen significante grensoverschrijdende negatieve effecten op m.e.r.-thema's te verwachten van het project LIFE CrossBorderBog.

Opmerking: De volledige aanvraagdocumenten worden gedurende een maand gepubliceerd, van 25.11.2024 tot en met 24.12.2024, via de volgende website:

<https://beteiligung.nrw.de/k/1008488>